

ลานจันทร์

ปีที่ 13 ฉบับที่ 1 (มกราคม~มิถุนายน พ.ศ.2551)

ชื่อวารสาร : ลานจันทร์
ISSN : 125-2577
กำหนดออก : ราย 6 เดือน
เจ้าของ : หอสมุดพระราชวังสนามจันทร์ สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศิลปากร
วัตถุประสงค์ : 1. เพื่อเผยแพร่วิทยาการความรู้และความเคลื่อนไหวในสาขาวิชา
บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์
2. เพื่อเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนความรู้/ความก้าวหน้าทางวิชาการ
3. เพื่อประชาสัมพันธ์ผลงานของหอสมุดพระราชวังสนามจันทร์
สำนักหอสมุดกลาง
ที่ปรึกษา : ผู้อำนวยการสำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศิลปากร
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นรงค์ ฉิมพาลี)
หัวหน้าหอสมุดพระราชวังสนามจันทร์ สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศิลปากร
(นางกาญจนา สุคนธมณี บรรณารักษ์เชี่ยวชาญ 9)
บรรณาธิการ : สมปอง มีสลิตะ
กองบรรณาธิการ : จันทร์เพ็ญ กล่อมใจขาว
เอกอนงค์ ดวงจักร์
พนิดา จมูศรี
ปก : ศักรภพณ์ จมูศรี
ติดต่อเป็นสมาชิก : หอสมุดพระราชวังสนามจันทร์ สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศิลปากร
อ.เมือง จ.นครปฐม 73000
โทรศัพท์/โทรสาร : 034-255092
e-mail : snc_lib@su.ac.th
web site : <http://www.snamcn.lib.su.ac.th>

ถ้อยแถลงจากบรรณาธิการ

"ลานจันทร์" ฉบับนี้เป็นเรื่องราวของหอสมุดพระราชวังสนามจันทร์ ผ่านสายตาของบรรณารักษ์ที่อยู่ในสถานภาพของบัณฑิตศึกษาจำนวน 2 คน ด้วยเหตุที่เป็นทั้งผู้ทำงานปฏิบัติและทำงานในเชิงวิชาการ ทำให้ทั้งสองต่างต้องคิดและตระหนักว่าผลงานนั้นจะแปรเป็นการพัฒนาหอสมุดอย่างเป็นรูปธรรมได้อย่างไร

ส่วนอีกสองเรื่องเป็นประสบการณ์ของบรรณารักษ์อาวุโสและเป็นผู้บริหารระดับต้น ที่ต้องมักตอบคำถามทั้งผู้บริหารระดับสูงและผู้ใต้บังคับบัญชาว่า ผู้บริหารห้องสมุดควรจะเป็นอย่างไร บทความนี้จึงเป็นคำตอบ

ส่วนเรื่องสุดท้ายเป็นบรรณารักษ์งานบริการสารสนเทศ ที่ต้องมักตอบคำถามทั้งกับเพื่อน ๆ และผู้ใช้บริการว่า ฐานข้อมูลแต่ละฐานเป็นอย่างไรและมีวิทยายุทธอะไรใหม่ๆ บทความนี้จึงเป็นคำตอบเช่นกัน

บทความทั้ง 4 เรื่อง คือเรื่องราวของพวกเราหอสมุดพระราชวังสนามจันทร์ ที่นำมาแลกเปลี่ยนให้กับเพื่อนในวงการ

บรรณาธิการ

มกราคม 2552

สารบัญ

	หน้า
ถ้อยแถลงจากบรรณาธิการ	
สมรรถนะของผู้บริหารห้องสมุดในสายตาดรรณารักษ์ กาญจนา สุคนธ์มณี	1-6
ความร่วมมือระหว่างอาจารย์กับบรรณารักษ์ในการบริการห้องสมุด มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ ฐิติมา กลิ่นทอง	7-15
การแสวงหาและการใช้สารนิเทศ ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศิลปากร เอกอนงค์ ดวงจักร์	16-25
สารสนเทศสมัครใจเพื่อการวิจัยที่สมบูรณ์แบบ พัชรี เวชการ	26-34

สมรรถนะของผู้บริหารห้องสมุดในสายตาบรรณารักษ์

กาญจนา สุนทรณิ *

ในฐานะที่เป็นผู้มีประสบการณ์ในวงการห้องสมุดเป็นระยะเวลาพอสมควร จนถึงปัจจุบัน อยู่ในตำแหน่งผู้บริหารระดับกลางและมีประสบการณ์คลุกคลีกับผู้บริหารห้องสมุดระดับสูง จึงมักเป็นเป้าหมายให้ต้องตอบคำถาม แสดงความเห็นกับหลายคน ในหลายโอกาสเรื่องสมรรถนะของผู้บริหารห้องสมุดว่าควรเป็นเช่นไร และทุกครั้งที่ตอบจะอิงจากประสบการณ์ชีวิตที่ได้สะสมมา รวมทั้งเสาะแสวงหาอ่านทฤษฎีมาบ้าง

ผู้เขียนมีความเห็นว่าผู้บริหารระดับสูงขององค์กร (ในที่นี้หมายถึง สำนักหอสมุด หรือเรียกอย่างอื่น แต่เข้าใจทั่วกันว่าหน่วยงานนั้นคือ "ห้องสมุด") นอกจากมีสมรรถนะซึ่งข้าราชการไทยทุกคนในองค์กรจำเป็นต้องมี ไม่ว่าจะปฏิบัติงานในตำแหน่งใด ตามที่คณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) กำหนดไว้คือ 1) สมรรถนะหลัก (Core Competency) หรือสมรรถนะทั่วไป (General Competency) ได้แก่ การมุ่งผลสัมฤทธิ์ การบริการที่ดี การสั่งสมความเชี่ยวชาญในงานอาชีพ จริยธรรมและความร่วมแรงร่วมใจ 2) สมรรถนะประจำกลุ่มงาน 5 ด้าน ได้แก่ การพัฒนาศักยภาพคน การดำเนินงานเชิงรุก การคิดวิเคราะห์ การมองภาพองค์รวม และภาวะผู้นำแล้ว ยังต้องมีสมรรถนะเฉพาะในหน้าที่ของผู้บริหาร (กลุ่มงาน / สายวิชาชีพ) เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้ประสบความสำเร็จกล่าวคือ

* บรรณารักษ์เชี่ยวชาญ ระดับ 9 หัวหน้าหอสมุดพระราชวังสนามจันทร์ สำนักหอสมุดกลาง ม.ศิลปากร
อีเมลล์ : skanchan@su.ac.th, maew.kanchana@gmail.com โทรศัพท์ : 034-253840-4 ต่อ 22110

1. สมรรถนะด้านความเป็นผู้นำ (Leadership) สามารถนำองค์กรให้ประสบผลสำเร็จได้ท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ประกอบด้วย

1.1 มีทักษะการคิดพื้นฐาน

1.2 มีความคิดที่เป็นระบบ

1.3 มีการวางแผนเพื่อมุ่งสู่ความสำเร็จขององค์กร รวมทั้งมีการประเมินผลงานและการให้คำปรึกษา

1.4 มีวิสัยทัศน์กว้างไกล / มองการณ์ไกล

1.5 มีวินัยในตนเอง พร้อมทั้งจะปรับปรุงตนเอง มีการเรียนรู้ด้วยตนเองตลอดชีวิต เรียนรู้จากประสบการณ์ ตลอดจนมีแผนพัฒนาตนเองและวิชาชีพ

1.6 มีความตระหนักถึงการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์และความต้องการของลูกค้า หมายถึง เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง ใช้ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลง สนับสนุนและช่วยเหลือผู้ปฏิบัติงานในระยะของการเปลี่ยนแปลง

2. สมรรถนะด้านการสื่อสารและการสร้างสัมพันธภาพ ดังนี้

2.1 ติดต่อสื่อสาร ทั้งพูดและเขียนได้อย่างมีประสิทธิภาพกับบุคลากรทุกระดับทุกหน่วยงาน รวมทั้งสามารถแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในหน่วยงานได้

2.2 สร้างบรรยากาศทางวิชาการ โดยวิเคราะห์ความต้องการของบุคลากรเพื่อการพัฒนา กระตุ้นบุคลากรให้เกิดการเรียนรู้ ใฝ่เรียนและแสวงหาความรู้/สารสนเทศ มีความอยากและสนับสนุนการทำวิจัย – วิเคราะห์

2.3 สร้างสัมพันธภาพกับบุคคล โดยการสร้างความไว้วางใจ และความร่วมมือในการทำงาน ให้ความสำคัญและเอาใจใส่ผู้ปฏิบัติงานเท่าๆ กับให้ความสำคัญกับงานและเป้าหมายของงาน ให้คุณค่ากับความสำเร็จของผู้ปฏิบัติงาน รวมถึงสร้างความประทับใจให้กับผู้ใช้บริการด้วย

- 2.4 สร้างแรงจูงใจในการทำงาน
- 2.5 ให้คุณค่ากับความสามารถของบุคลากรทุกคน โดยคำนึงถึงความแตกต่างทางวัฒนธรรมแต่ละบุคคล
- 2.6 ให้โอกาสผู้ปฏิบัติงานมีส่วนร่วมในการตัดสินใจที่เน้นผู้ใช้บริการเป็นศูนย์กลาง
- 2.7 ประสานงานกับองค์กรอื่นๆ ในชุมชนได้ เป็นที่ปรึกษาด้านวิชาชีพแก่ชุมชนร่วมเป็นสมาชิกขององค์กรในชุมชน หรือองค์กรวิชาชีพ
- 2.8 ประสานงานกับบุคลากรในการให้บริการได้เป็นอย่างดี สามารถแก้ไขข้อขัดแย้งระหว่างผู้ใช้บริการกับผู้ให้บริการได้ เป็นตัวแทนของฝ่ายบริการในการให้บริการ

3. สมรรถนะเชิงความรู้ หรือ สมรรถนะด้านการมีความรู้ (Knowledge) เกี่ยวกับวิชาชีพ/ระบบสารสนเทศ ดังนี้

- 3.1 ระบบหรือรูปแบบการบริการ โดยที่ต้องศึกษาความรู้เกี่ยวกับระบบและนวัตกรรมบริการที่หลากหลายอย่างต่อเนื่อง สามารถวิเคราะห์ข้อดีข้อเสียของแต่ละรูปแบบได้ ทั้งยังต้องเป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลงระบบการบริการและที่เกี่ยวข้องให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
- 3.2 กระบวนการบริหาร การปฏิบัติงานห้องสมุด ต้องพัฒนาตนเองด้านความรู้ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องของมาตรฐาน จรรยาบรรณ และกฎหมายวิชาชีพให้ทันสมัยอยู่เสมอ เป็นแบบอย่างที่ดีของผู้ที่มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Life long learning) ในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องด้วย
- 3.3 การบริหารจัดการทรัพยากรและการออกแบบระบบการบริการที่ต่อเนื่อง
- 3.4 เศรษฐศาสตร์ ครอบคลุมระบบการเงินและงบประมาณรวมถึงการบริหารห้องสมุดเชิงธุรกิจ

3.5 นโยบายห้องสมุด กฎหมายวิชาชีพ และองคค์กรวิชาชีพที่มีส่วนผลักดันให้เกิด

นโยบายการให้บริการด้วยกระบวนการทางกฎหมาย

3.6 การทำวิจัยเพื่อวัดผลลัพธ์ทางวิชาชีพ เข้าใจการแปลผลการวิจัยจนนำผล

การวิจัยไปสร้างมาตรฐานการปฏิบัติวิชาชีพ

3.7 การดูแลความปลอดภัยแก่ผู้ใช้บริการ

3.8 การพัฒนาคุณภาพและกระบวนการพัฒนาคุณภาพ

3.9 การบริหารความเสี่ยง

3.10 เทคโนโลยีสารสนเทศ

3.11 ศาสตร์ทางวิชาชีพบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์

4. สมรรถนะด้านความเป็นวิชาชีพ (Professionalism)

4.1 มีความรับผิดชอบต่อนองและต่อวิชาชีพ

4.2 มีความสามารถวางแผนพัฒนาวิชาชีพ

4.3 มีจริยธรรมคุณธรรมในการปฏิบัติงาน

4.4 ปฏิบัติงานการบริหารและการบริการโดยใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์

4.5 มีความสามารถพิทักษ์วิชาชีพของผู้ให้บริการ และให้บริการโดยคำนึงถึงสิทธิ

ของผู้ใช้บริการ

4.6 เป็นสมาชิกองคค์กรวิชาชีพเพื่อทราบความก้าวหน้าและพัฒนาการ

5. สมรรถนะด้านทักษะการจัดการเชิงรุก

5.1 การจัดการการเงิน

5.2 การจัดการทรัพยากรบุคคล

5.3 การจัดการเชิงกลยุทธ์

5.4 การใช้กลยุทธ์ทางการตลาด

5.5 การจัดการสมรรถนะทางเทคโนโลยีสารสนเทศ

6. สมรรถนะเฉพาะในหน้าที่การบริหาร (การบริหารจัดการ) ของผู้บริหาร

6.1 การสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล

6.2 การติดต่อสื่อสาร

6.3 การประสานงานและการทำงานเป็นทีม หรือเครือข่าย หรือการทำงาน

เชิงสหสาขาวิชาชีพ

6.4 การบริหารเวลา

6.5 การประยุกต์แบบของภาวะผู้นำให้เหมาะสมกับสถานการณ์

6.6 การบริหารทรัพยากรให้คุ้มค่า

6.7 การจัดการในภาวะวิกฤต

6.8 การบริหารความเปลี่ยนแปลง โดยใช้ทักษะความเป็นผู้นำ

6.9 การบริหารความขัดแย้ง

6.10 การบริหารเชิงกลยุทธ์

6.11 การตัดสินใจแก้ปัญหา

6.12 การนิเทศ / ให้คำปรึกษาในการทำงาน การประเมินผลการปฏิบัติงาน

6.13 การใช้หลักการตลาดเพื่อสร้างความพึงพอใจแก่ผู้ใช้บริการ

6.14 การใช้ระบบสารสนเทศและเทคโนโลยีสารสนเทศ การเรียนรู้จากองค์กรอื่น
เพื่อปรับปรุงคุณภาพ

6.15 การประเมินผลและการพัฒนาผู้บริหารระดับรองลงไป

ต่อคำถามที่ว่า**ผู้บริหารห้องสมุดในอนาคตควรเป็นอย่างไร** มีความเห็นว่าต้องตื่นตัวกับการใช้เทคโนโลยี ต้องจัดการให้มีการนำเทคโนโลยีมาช่วยในการบริหารงาน แม้ว่าจะไม่สามารถใช้ได้ด้วยตนเอง แต่ต้องสามารถแนะนำ หรือริเริ่มให้มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ โดยวางแผนร่วมกับบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (กรณีมีการนำเทคโนโลยีมาใช้แล้วก็ต้องสนับสนุนทุกวิถีทางเพื่อให้มีการใช้อย่างคุ้มค่า อย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล)

ดังกล่าวข้างต้นก็คือ ผู้บริหารฯ ต้องบริหารจัดการให้มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ การใช้คอมพิวเตอร์จัดการกับข้อมูลต่างๆ เพื่อช่วยจัดเก็บข้อมูลและประมวลผลสารสนเทศได้อย่างเป็นระบบ ง่ายต่อการใช้งานเพื่อการวางแผนและการตัดสินใจ เพื่อพัฒนาบุคลากรให้มีความสามารถและมีความก้าวหน้าซึ่งจะส่งผลต่อคุณภาพการบริการที่ดีต่อไป

ความร่วมมือระหว่างอาจารย์กับบรรณารักษ์ในการบริการห้องสมุด มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์

ฐิติมา กลิ่นทอง*

บทนำ

ห้องสมุดมหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ มีพันธกิจสำคัญในการส่งเสริมการเรียนการสอน การวิจัย ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม มีหน้าที่ส่งเสริมสนับสนุนการศึกษา การค้นคว้า การเก็บรวบรวมข้อมูล การให้บริการตลอดจนการอำนวยความสะดวกต่างๆ ให้กับ อาจารย์ นิสิต นักศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องศึกษาค้นคว้าวิจัย สนองตอบการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของการอุดมศึกษา เป็นโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญอย่างมาก ต่อพัฒนาการของมหาวิทยาลัยที่จะสร้างความแข็งแกร่งทางวิชาการให้กับสถาบันอุดมศึกษาที่ต้องพัฒนาให้ทันสมัย เป็นแหล่งเรียนรู้ของอาจารย์ นิสิต นักศึกษา และประชาชน ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องและตลอดชีวิต

การบริหารจัดการห้องสมุดให้บรรลุวัตถุประสงค์ การสร้างความเข้าใจอันดี การสร้างความร่วมมือและการสนับสนุนจากกลุ่มต่างๆ เป็นปัจจัยอันสำคัญยิ่งที่บรรณารักษ์จะดำเนินการกิจสู่ความเป็นเลิศของห้องสมุด (ฐิติมา สัจจาพันธ์ 2541: 64) ความร่วมมือระหว่างอาจารย์

---

* งานบริการวารสาร ฝ่ายบริการ หอสมุดพระราชวังสนามจันทร์ สำนักหอสมุดกลาง ม.ศิลปากร
อีเมลล์ : thitima@su.ac.th, thitima16@gmail.com โทรศัพท์ : 034-253840-4 ต่อ 22330
ปรับปรุงจากวิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2549.

** ขอขอบคุณ นางกาญจนา สุคนธ์มณี บรรณารักษ์เชี่ยวชาญ ระดับ 9 (หัวหน้าหอสมุดพระราชวังสนามจันทร์) ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตรวจและปรับปรุงแก้ไขบทความนี้

กับบรรณารักษ์จะช่วยพัฒนางานบริการห้องสมุดให้เกิดประโยชน์สูงสุด (อมรรัตน์ ธิชัย 2542: 22) ทำให้ห้องสมุดได้รับทรัพยากรสารสนเทศที่มีเนื้อหาสอดคล้องกับการเรียนการสอน การค้นคว้าวิจัยของอาจารย์ สามารถใช้วางแผนหลักสูตรและการเปิดสอนวิชาใหม่ (Qobose 1999; Pinfield and Andrew 1999; Heller-Ross 1996; Walther 2003; White 2004) และความสำนึกของห้องสมุดส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับผู้บริหารและคณาจารย์ เพื่อนำไปสู่บริการที่มีประสิทธิภาพ (Rader 1999)

ผลงานวิจัยทั้งในและต่างประเทศเสนอความร่วมมือระหว่างอาจารย์กับบรรณารักษ์ในรูปแบบต่างๆ ส่วนใหญ่เป็นรูปแบบความร่วมมือระหว่างอาจารย์กับบรรณารักษ์ในด้านการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ เพื่อให้ได้ทรัพยากรสารสนเทศตรงกับความต้องการของอาจารย์และสอดคล้องกับหลักสูตรการเรียนการสอน ผู้วิจัยในฐานะบรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัยจึงประสงค์ศึกษาความร่วมมือระหว่างอาจารย์กับบรรณารักษ์ในการบริการห้องสมุดมหาวิทยาลัย ศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ อันจะนำไปสู่การเพิ่มประสิทธิภาพการบริการและส่งผลถึงคุณภาพการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยโดยรวม

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการของอาจารย์ต่อความร่วมมือจากบรรณารักษ์ และความคิดเห็นของบรรณารักษ์ต่อความต้องการความร่วมมือของอาจารย์
2. เพื่อศึกษาความต้องการของบรรณารักษ์ต่อความร่วมมือจากอาจารย์ และความคิดเห็นของอาจารย์ต่อความต้องการความร่วมมือของบรรณารักษ์
3. เพื่อศึกษารูปแบบที่เหมาะสมของความร่วมมือระหว่างอาจารย์กับบรรณารักษ์ในการบริการห้องสมุดมหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์

ประโยชน์ของการวิจัย

1. ทราบความต้องการและความคิดเห็นของอาจารย์กับบรรณารักษ์อันจะเป็นแนวทางพัฒนาความร่วมมือระหว่างอาจารย์กับบรรณารักษ์ในการบริการห้องสมุด มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการจัดบริการห้องสมุดที่ส่งผลถึงคุณภาพการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยโดยรวม
2. ได้รูปแบบที่เหมาะสมสำหรับความร่วมมือระหว่างอาจารย์กับบรรณารักษ์ในการบริการห้องสมุด มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์
3. เป็นแนวทางแก่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยอื่นในการพัฒนาความร่วมมือระหว่างอาจารย์กับบรรณารักษ์

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย 1) อาจารย์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ จำนวน 5 คณะวิชา ใช้วิธีการสุ่มแบบจัดชั้น ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 192 คน 2) บรรณารักษ์ หอสมุดพระราชวังสนามจันทร์ สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศิลปากร ใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง จำนวน 13 คน และ 3) ผู้บริหาร ใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง จำนวน 6 คน คือ รองอธิการบดี วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ จำนวน 1 คน และคณบดี 5 คณะวิชา จำนวน 5 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) แบบสอบถาม 2 ชุด สำหรับอาจารย์และบรรณารักษ์ และ 2) แบบสัมภาษณ์ สัมภาษณ์ผู้บริหาร แบบสอบถามอาจารย์ ส่งและรับคืนด้วยตนเอง จำนวน 192 ฉบับ (ร้อยละ 100.00) แบบสอบถามบรรณารักษ์ ส่งและรับคืนด้วยตนเอง จำนวน 13 ฉบับ (ร้อยละ 100.00) แบบสัมภาษณ์ สัมภาษณ์ผู้บริหารทุกคนด้วยตนเอง จำนวน 6 คน ตามคำถามที่เสนอเพื่อให้ผู้บริหารเตรียมตัวก่อนแล้ว

การวิเคราะห์ข้อมูล *ข้อมูลเชิงปริมาณ* จากแบบสอบถามอาจารย์และบรรณารักษ์ หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและ t-test *ข้อมูลเชิงคุณภาพ* จากคำถามปลายเปิดและจากการสัมภาษณ์ใช้การสังเคราะห์เนื้อหา สรุปประเด็นและพรรณนาความ

สรุปผลการวิจัย

1. ผู้ตอบแบบสอบถาม

1.1 **อาจารย์** ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 59.89) มีอายุระหว่าง 41-45 ปี (ร้อยละ 34.90) วุฒิการศึกษาสูงสุดปริญญาโท (ร้อยละ 55.73) เป็นตำแหน่งอาจารย์ (ร้อยละ 58.33) สังกัดคณะวิทยาศาสตร์ (ร้อยละ 29.17) มีประสบการณ์การสอนที่มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ ระหว่าง 6-10 ปี (ร้อยละ 22.40)

1.2 **บรรณารักษ์** ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 92.31) มีอายุระหว่าง 31-40 ปี และ 41-45 ปี จำนวนเท่ากัน (ร้อยละ 38.46), วุฒิการศึกษาสูงสุดปริญญาโท (ร้อยละ 76.92) ระดับตำแหน่ง 5-6 (ร้อยละ 61.54) สังกัดฝ่ายวิเคราะห์และพัฒนาทรัพยากรห้องสมุด (ร้อยละ 46.15) มีประสบการณ์การทำงานที่หอสมุดพระราชวังสนามจันทร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ระหว่าง 6-10 ปี (ร้อยละ 38.46) และมีประสบการณ์ที่ปฏิบัติงานในฝ่ายงานปัจจุบัน ระหว่าง 6-10 ปี (ร้อยละ 46.14)

2. ความต้องการความร่วมมือระหว่างอาจารย์กับบรรณารักษ์

2.1 ความต้องการของอาจารย์ต่อความร่วมมือจากบรรณารักษ์ โดยรวมทั้ง 3 ด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.04) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อาจารย์ต้องการความร่วมมือจากบรรณารักษ์ทุกด้านระดับมาก เรียงตามลำดับคือ ด้านการพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ ($\bar{X}$ =

4.27) ด้านการบริการผู้ใช้ ($\bar{X}= 4.01$) และด้านการบริหาร ($\bar{X}= 3.96$) เฉพาะอย่างยิ่งรายการที่อาจารย์ต้องการความร่วมมือจากบรรณารักษ์มากที่สุดมีรายการเดียวคือ ให้บริการแก่ผู้ใช้ด้วยจิตวิญญาณของผู้ให้บริการและมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ($\bar{X}= 4.51$)

2.2 ความต้องการของบรรณารักษ์ต่อความร่วมมือจากอาจารย์ โดยรวมทั้ง 4 ด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}= 3.97$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า บรรณารักษ์ต้องการความร่วมมือจากอาจารย์ด้านการบริการผู้ใช้ระดับมากที่สุด ($\bar{X}= 4.66$) ด้านการพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศระดับมาก ($\bar{X}= 4.26$) ด้านการบริหาร และด้านการวิเคราะห์สารสนเทศระดับปานกลาง

3. ความคิดเห็นที่มีต่อความต้องการความร่วมมือระหว่างอาจารย์กับบรรณารักษ์

3.1 ความคิดเห็นของบรรณารักษ์ที่มีต่อความต้องการของอาจารย์ต่อความร่วมมือจากบรรณารักษ์ โดยภาพรวมทั้ง 3 ด้าน ด้านการบริหาร ด้านการพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ และด้านการบริการผู้ใช้ ความคิดเห็นของบรรณารักษ์ที่มีต่อความต้องการของอาจารย์ต่อความร่วมมือจากบรรณารักษ์ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ความคิดเห็นของบรรณารักษ์ที่มีต่อความต้องการความร่วมมือของอาจารย์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือด้านการพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ แสดงว่าความคิดเห็นของบรรณารักษ์กับความต้องการของอาจารย์ไม่สอดคล้องกัน กล่าวคือ อาจารย์ต้องการให้บรรณารักษ์ดำเนินการเรียงตามลำดับสูงสุดลงไปคือ 1) ให้บรรณารักษ์วิจัยเพื่อพัฒนาการบริหารจัดการและการบริการของห้องสมุดให้มีประสิทธิภาพ 2) รวบรวมรายชื่อทรัพยากรสารสนเทศใหม่ๆ ให้อาจารย์คัดเลือกตามสาขาที่เชี่ยวชาญอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง 3) จัดหาทรัพยากรสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการทำผลงานทางวิชาการของอาจารย์ 4) รวบรวมบรรณานุกรมทรัพยากรสารสนเทศที่สอดคล้องกับรายวิชาที่อาจารย์สอน 5) รวบรวมและเผยแพร่ข้อมูลแหล่งสารสนเทศและแหล่งการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับรายวิชาที่อาจารย์สอน 6)

รวบรวมและเผยแพร่แหล่งข้อมูลบนเว็บ (เว็บท่า Portal Web) ที่สอดคล้องกับรายวิชาที่อาจารย์สอน ในขณะที่บรรณารักษ์มีความคิดเห็นว่า สามารถให้ความร่วมมือแก่อาจารย์ได้สูงกว่าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ เผยแพร่วิสัยทัศน์ นโยบายของห้องสมุดให้อาจารย์และนักศึกษาทราบโดยทั่วกัน

3.2 ความคิดเห็นของอาจารย์ที่มีต่อความต้องการของบรรณารักษ์ ต่อความร่วมมือจากอาจารย์ ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมทั้ง 4 ด้าน ด้านการบริหาร ด้านการพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ ด้านการวิเคราะห์สารสนเทศ และด้านการบริการผู้ใช้ ความคิดเห็นของอาจารย์ที่มีต่อความต้องการความร่วมมือจากอาจารย์ของบรรณารักษ์ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ความคิดเห็นของอาจารย์ที่มีต่อความต้องการความร่วมมือของบรรณารักษ์จากอาจารย์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 3 ด้านคือ ด้านการพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ ด้านการวิเคราะห์สารสนเทศ และด้านการบริการผู้ใช้ แสดงว่าความคิดเห็นของอาจารย์กับความต้องการของบรรณารักษ์ไม่สอดคล้องกัน กล่าวคือ ด้านการพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ บรรณารักษ์มีความต้องการความร่วมมือจากอาจารย์เรียงลำดับสูงสุดลงไปคือ 1) แนะแหล่งเงินทุนเพื่อสนับสนุนงบประมาณสำหรับการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ 2) ช่วยประชาสัมพันธ์บริการและกิจกรรมของห้องสมุด 3) เสนอแนะทรัพยากรสารสนเทศในสาขาวิชาที่อาจารย์สอน 4) คัดเลือกทรัพยากรสารสนเทศที่อาจารย์สอน และ 5) ร่วมพิจารณาการจำหน่ายออกทรัพยากรสารสนเทศในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับอาจารย์ ด้านการบริการผู้ใช้ บรรณารักษ์ต้องการความร่วมมือจากอาจารย์สูงกว่าความคิดเห็นของอาจารย์ที่สามารถให้ความร่วมมือได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกรายการ ด้านการวิเคราะห์สารสนเทศ อาจารย์มีความคิดเห็นว่าสามารถให้ความร่วมมือแก่บรรณารักษ์ได้สูงกว่าความต้องการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือให้คำปรึกษาในการวิเคราะห์เนื้อหาทรัพยากรสารสนเทศในสาขาวิชาเฉพาะที่อาจารย์เชี่ยวชาญ

4. รูปแบบที่เหมาะสมของความร่วมมือระหว่างอาจารย์กับบรรณารักษ์ในการบริการห้องสมุด มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ จากผลการวิจัยเกี่ยวข้องกับผู้บริหารระดับสูง คือคณะกรรมการสำนักหอสมุดกลาง ผู้อำนวยการสำนักหอสมุดกลาง คณบดี อาจารย์ บรรณารักษ์ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียซึ่งจะได้รับประโยชน์สูงสุดจากความร่วมมือระหว่างอาจารย์กับบรรณารักษ์โดย *ผู้บริหารระดับสูงของมหาวิทยาลัย* เป็นผู้กำหนดนโยบายให้มีความร่วมมือระหว่างอาจารย์กับบรรณารักษ์ *คณะกรรมการของสำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศิลปากร* ทำหน้าที่ส่งเสริม ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานตามนโยบายความร่วมมือระหว่างอาจารย์กับบรรณารักษ์ *ผู้อำนวยการสำนักหอสมุดกลาง* ทำหน้าที่สร้างและส่งเสริมวัฒนธรรมความร่วมมือในการทำงานระหว่างอาจารย์กับบรรณารักษ์ ให้มีบรรณารักษ์ประสานงานกับคณะวิชา (liaison librarian) *คณบดี* ทำหน้าที่สร้างและส่งเสริมวัฒนธรรมความร่วมมือในการทำงานระหว่างอาจารย์กับบรรณารักษ์ ส่งเสริมให้จัดการเรียนการสอนโดยใช้ห้องสมุด ติดตามการปฏิบัติงานเกี่ยวกับความร่วมมือระหว่างอาจารย์กับบรรณารักษ์ *อาจารย์* ทำหน้าที่สอนโดยการใช้วิธีการสอนที่ส่งเสริมการศึกษาค้นคว้าและใช้บริการห้องสมุด มอบหมายงานให้นักศึกษาค้นคว้าและใช้บริการห้องสมุด *บรรณารักษ์* ต้องตระหนักในบทบาทหน้าที่และปรับบทบาทการทำงานเชิงรุก ประสานงานความร่วมมือระหว่างอาจารย์กับบรรณารักษ์ พัฒนาตนเองด้านการวิจัย การใช้ภาษาต่างประเทศ และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

บรรณานุกรม

ชุติมา สัจจามันท์. “ห้องสมุดและบรรณารักษ์ในกระแสแห่งการปรับเปลี่ยน” ใน **การประชุม**

วิชาการประจำปีของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย เรื่อง ห้องสมุดในกระแส

แห่งการปรับเปลี่ยน จัดโดยสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย วันที่ 27-29

พฤศจิกายน 2541 ณ หอประชุมโรงเรียนสตรีวิทยา กรุงเทพมหานคร, 2541.

อมรรัตน์ ธิชัย. “บทบาทของห้องสมุดในฐานะที่เป็นแหล่งสารสนเทศยุคใหม่” *วารสาร*

วิทยาลัยคริสเตียน 5, 2 (กรกฎาคม – ธันวาคม 2542) : 20-22.

Heller-Ross, Holly. “Librarian and Faculty Partnerships for Distance Education.” *MC Journal: The*

Journal of Academic Media Librarianship. 41, 1 (Summer 1996) : 1-8.

Pinfield, S. and Hampson, A. “Partnership and Customer Service in the Hybrid Library.” *The New*

Review of Information and Library Research. Vol. 5 (1999).

Qobose, Edwin. “Subject Librarians Relations with Faculty at the University of Botswana : a

Review of Liaison Activities.” *Journal of Southern Academic and Special Librarianship.*

1, 3 (2000). Available from <http://southernlibrarianship.icaap.org/content/v01n03/>

qobose_e01.html. (Retrieved 1 October 2003).

Rader, Hannelore B. “Faculty-Librarian Collaboration in Building the Curriculum for the

Millennium : the US Experience.” Paper Presented in 64th IFLA General Conference

August 16 – 21, 1998 Amsterdam, The Netherlands, 1999. Available from

<http://ifla.org/IV64/040-112e.html>. (Retrieved 30 September 2003).

Walther, James Harmon. “Academic Library Administration : a Case Examination of Faculty-Librarian Perceptions of Journal Cancellations and the Decision-Making Process in a Large, Urban Institution.” Thesis (Ed.D.) The George Washington University, 2003.
Abstract online : AAT 3099665. Available from <http://www.proquest.umi.com>.
(Retrieved 4 December 2003).

White, Gary W. “Collaborative Collection Building of Electronic Resources : a Business Faculty / Librarian Partnership.” *Collection Building*. 23, 4 (2004) : 177-1.

การแสวงหาและการใช้สารสนเทศ ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศิลปากร

เอกอนงค์ ดวงจักร *

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

มหาวิทยาลัยศิลปากรเป็นสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาของรัฐที่เปิดหลักสูตรสาขาวิชาต่างๆ ในระดับปริญญาตรี ปริญญาโทและปริญญาเอก รวม 13 คณะ ใน 3 วิทยาเขต คือ วิทยาเขตวังท่าพระเปิดสอน 5 คณะ คือ คณะจิตรกรรมประติมากรรม และภาพพิมพ์ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ คณะโบราณคดี คณะมัณฑนศิลป์ และคณะดุริยางคศาสตร์ วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์เปิดสอน 5 คณะ คือ คณะอักษรศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์และเทคโนโลยีอุตสาหกรรม และคณะเภสัชศาสตร์ สำหรับวิทยาเขตสารสนเทศเพชรบุรีเปิดสอน 3 คณะ คือ คณะสัตวศาสตร์และเทคโนโลยีการเกษตร คณะวิทยาการจัดการ และคณะเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร โดยที่วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ เป็นวิทยาเขตที่เปิดสอนหลักสูตรสาขาวิชาต่างๆ ครบทุกกลุ่มวิชาทั้งกลุ่มมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ดังนี้คือ คณะอักษรศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์และเทคโนโลยีอุตสาหกรรม และคณะเภสัชศาสตร์ การศึกษาระดับปริญญาตรีของทุกคณะดังกล่าว หลักสูตรกำหนดให้นักศึกษาต้องทำโครงการวิจัย หรือปริญญานิพนธ์ สารนิพนธ์ การทดลอง การฝึกสอน หรือการฝึกงานในแหล่งงานที่เกี่ยวข้องซึ่งส่วนใหญ่จะทำเมื่อนักศึกษาเรียนในชั้นปีที่ 4 หรือปีที่ 5

---

* ฝ่ายวิเคราะห์และพัฒนาทรัพยากรห้องสมุด หอสมุดพระราชวังสนามจันทร์ สำนักหอสมุดกลาง ม.ศิลปากร
อีเมลล์ : ekanong@su.ac.th, gvdanong@gmail.com โทรศัพท์ : 034-253840-4 ต่อ 21130
ปรับปรุงจากวิทยานิพนธ์อักษรศาสตร์มหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2549.

(หลักสูตร 5 ปี) หรือเรียนอยู่ชั้นปีสุดท้าย เพื่อให้ศึกษามีโอกาสศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองโดยมีอาจารย์ที่ปรึกษาควบคุมและให้คำแนะนำ ลักษณะการเรียนการสอนดังกล่าวเป็นโอกาสให้นักศึกษาได้ฝึกฝนการปฏิบัติงานในสาขาวิชาที่ศึกษามาเพื่อความรอบรู้ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ถือเป็นฝึกและสั่งสมประสบการณ์ก่อนไปปฏิบัติงานจริง

ดังนั้นผู้วิจัยในฐานะที่เป็นผู้ปฏิบัติงานในหอสมุดพระราชวังสนามจันทร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการแสวงหาและการใช้สารสนเทศของนักศึกษา จึงสนใจที่จะศึกษาการแสวงหาและการใช้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศิลปากร โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อศึกษาการแสวงหาสารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศิลปากร ในด้านวัตถุประสงค์ ทรัพยากรสารสนเทศ แหล่งสารสนเทศ เกณฑ์ในการเลือกแหล่งสารสนเทศ วิธีการสืบค้น และปัญหาในการแสวงหาสารสนเทศ และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรสารสนเทศที่ได้รับจากการแสวงหา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ สอบถามนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีสุดท้าย มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ 2 กลุ่มวิชา คือ 1) กลุ่มวิชามนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ จำนวน 2 คณะ ได้แก่ คณะอักษรศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ และ 2) กลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จำนวน 3 คณะ ได้แก่ คณะวิทยาศาสตร์ คณะเภสัชศาสตร์ และคณะวิศวกรรมศาสตร์และเทคโนโลยีอุตสาหกรรม กลุ่มตัวอย่างมีจำนวนทั้งสิ้น 400 คน ได้รับแบบสอบถามคืน 384 ชุด เป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์และนำมาวิเคราะห์ได้ 381 ชุด คิดเป็น 95.25% ของแบบสอบถามที่แจกทั้งหมด ซึ่งผลการวิจัยสามารถสรุปและอภิปรายได้ดังนี้

ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

จากผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากรจำนวน 381 คน จำแนกเป็นนักศึกษากลุ่มวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ จำนวน 127 คน (33.3%) และเป็น

นักศึกษากลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จำนวน 254 คน (66.7%) เมื่อจำแนกตามคณะที่สังกัด พบว่านักศึกษาที่ตอบแบบสอบถามจำนวนมากที่สุด 125 คน (32.9%) เป็นนักศึกษาคณะวิศวกรรมศาสตร์และเทคโนโลยีอุตสาหกรรม รองลงมาจำนวน 90 คน (23.6%) เป็นนักศึกษาคณะอักษรศาสตร์ จำนวน 86 คน (22.6%) เป็นนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์ และน้อยที่สุดจำนวน 37 คน (9.7%) เป็นนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์

การแสวงหาสารนิเทศ

การแสวงหาสารนิเทศครอบคลุมในด้านวัตถุประสงค์ในการแสวงหา ประเภทของทรัพยากรสารนิเทศ ขอบเขต เนื้อหาทรัพยากรสารนิเทศ ภาษา แหล่งสารนิเทศ เกณฑ์ในการเลือกแหล่งสารนิเทศ วิธีการสืบค้น และปัญหาในการแสวงหาสารนิเทศ ซึ่งสรุปได้ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ในการแสวงหาสารนิเทศ

นักศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากรจำนวนมากที่สุด 342 คน (89.2%) มีวัตถุประสงค์เพื่อประกอบการเรียน รองลงมาจำนวน 298 คน (78.2%) มีวัตถุประสงค์เพื่อทำรายงานในรายวิชาและน้อยที่สุดจำนวน 93 คน (24.4%) มีวัตถุประสงค์เพื่อติดตามความก้าวหน้าทางวิชาการ

2. ประเภทของทรัพยากรสารนิเทศ

นักศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร ส่วนใหญ่หรือตั้งแต่ร้อยละ 50 ขึ้นไป แสวงหาสารนิเทศจากทรัพยากรสารนิเทศ 5 ประเภท ดังนี้ หนังสือ/ตำรา (94.5%) เว็บไซต์ (69.0%) หนังสือพิมพ์ (61.4%) ฐานข้อมูลออนไลน์ (61.2%) และวารสาร (58.5%)

3. ขอบเขตเนื้อหาของทรัพยากรสารสนเทศ

นักศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากรจำนวนมากที่สุด 220 คน (57.5%) แสวงหาสารสนเทศที่มีขอบเขตเฉพาะเนื้อหาในสาขาวิชาที่เรียน รองลงมาจำนวน 139 คน (36.5%) แสวงหาสารสนเทศที่มีขอบเขตเนื้อหาวิชาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเรียน และน้อยที่สุดจำนวน 85 คน (22.3%) แสวงหาสารสนเทศที่มีขอบเขตเนื้อหาความรู้ทั่วไปที่น่าสนใจ

4. เนื้อหาของทรัพยากรสารสนเทศ

เนื้อหาของทรัพยากรสารสนเทศ ได้จำแนกออกเป็น 39 สาขา ผลการวิจัยพบว่า เนื้อหาของทรัพยากรสารสนเทศที่นักศึกษาจำนวนมากที่สุด 5 อันดับ แสวงหา คือ เคมี จำนวน 139 คน (36.5%) คอมพิวเตอร์ 136 (35.7%) นันทนาการและการพักผ่อน 131 คน (34.4%) ภูมิศาสตร์/การท่องเที่ยว 126 คน (33.1%) ภาษา/ภาษาศาสตร์ 123 คน (32.3%)

5. ภาษาของสารสนเทศ

นักศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากรจำนวนมากที่สุด 361 คน (94.8 %) แสวงหาสารสนเทศภาษาไทย รองลงมาจำนวน 278 คน (73.0%) แสวงหาสารสนเทศภาษาอังกฤษ และจำนวนน้อยที่สุด 41 คน (10.8%) แสวงหาสารสนเทศภาษาอื่นๆ โดยระบุว่า ภาษาญี่ปุ่น (8 คน) ภาษาจีน (5 คน) ภาษาเกาหลี (5 คน) ภาษาฝรั่งเศส (7 คน) ภาษาเยอรมัน (5 คน) ภาษามลายู (4 คน)

6. แหล่งสารสนเทศ

ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า แหล่งสารสนเทศที่นักศึกษาส่วนใหญ่ของทั้ง 2 กลุ่มวิชา ใช้ในการแสวงหา คือ หอสมุดพระราชวังสนามจันทร์ เพราะว่าหอสมุดฯ เป็นแหล่งสารสนเทศภายในมหาวิทยาลัยที่นักศึกษาสามารถเข้าใช้ได้สะดวกและเป็นห้องสมุดเดียวที่มีอยู่ในวิทยาเขตของมหาวิทยาลัยที่นักศึกษา กำลังศึกษาอยู่

7. เกณฑ์ในการเลือกแหล่งสารนิเทศ

ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ใช้เกณฑ์ในการเลือกแหล่ง คือ เป็นแหล่งใกล้ตัวและเข้าถึงได้ง่าย อาจเนื่องมาจากแหล่งที่อยู่ใกล้ตัวนักศึกษานั้น นักศึกษาสะดวกในการเดินทางไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการเดินทาง อีกทั้งเข้าใช้ได้ตลอดเวลาเมื่อต้องการสารนิเทศ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เสาวภา จารุสกุล (2534) ที่พบว่า ลักษณะของแหล่งสารนิเทศที่นักศึกษาสาขาเกษตรคำนึงหรือเกณฑ์ในการเลือกแหล่งสารนิเทศในระดับมาก คือ เป็นแหล่งใกล้ตัว ใช้สะดวก เข้าถึงสารนิเทศได้ง่าย และงานวิจัยของพนิดา พอคำเรือ (2539) ที่พบว่า แหล่งสารนิเทศที่นักศึกษาแพทย์ระดับคลินิกเลือกใช้เป็นแหล่งสารนิเทศที่อยู่ใกล้ไปใช้สะดวก และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยเรื่องแหล่งสารนิเทศที่พบในงานวิจัยครั้งนี้ว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ใช้หอสมุดพระราชวังสนามจันทร์เป็นแหล่งในการแสวงหาสารนิเทศ เนื่องจากหอสมุดพระราชวังสนามจันทร์เป็นแหล่งสารนิเทศที่ใกล้ตัวนักศึกษามากที่สุด และเป็นหอสมุดกลางประจำวิทยาเขตที่นักศึกษากำลังศึกษาอยู่

8. วิธีการสืบค้นสารนิเทศด้วยตนเอง

การที่ผลการวิจัยพบว่า วิธีการสืบค้นด้วยตนเองที่นักศึกษาส่วนใหญ่ใช้มี 2 วิธี คือ การสืบค้นด้วยวิธีสืบค้นจากรายการออนไลน์ (OPAC ของห้องสมุด) อาจเนื่องจากการสืบค้นสารนิเทศจากรายการออนไลน์ เป็นการค้นทรัพยากรสารนิเทศที่มีบริการอยู่ในห้องสมุดทั้งหมด ซึ่งห้องสมุดจัดไว้เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ใช้เพื่อสืบค้นทรัพยากรสารนิเทศที่มีในห้องสมุด ส่วนวิธีการสืบค้นจากอินเทอร์เน็ต ที่นักศึกษาส่วนใหญ่ใช้วิธีนี้สืบค้นนั้น อาจเป็นเพราะนักศึกษาสามารถสืบค้นสารนิเทศที่มีอยู่มากมายบนระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต โดยสามารถสืบค้นสารนิเทศจากฐานข้อมูลออนไลน์ต่างๆ ได้ เช่น สืบค้นฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์ ฐานข้อมูลภาคตะวันตก ฐานข้อมูลดรชนี้วารสารภาษาไทย ตลอดจนการสืบค้นฐานข้อมูลออนไลน์ที่หอสมุดพระราชวังสนามจันทร์บอกรับเป็นสมาชิกด้วย

9. การสืบค้นสารนิเทศด้วยวิธีการสอบถามบุคคล

ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ใช้วิธีสืบค้นด้วยวิธีสอบถามเพื่อน/รุ่นพี่ภายในสถาบันและต่างสถาบัน อาจเป็นเพราะว่าบุคคล 2 กลุ่มนี้คือ เพื่อนและรุ่นพี่เป็นบุคคลที่มีความใกล้ชิดกับนักศึกษา ทำให้สามารถสอบถามข้อมูลรวมทั้งขอคำแนะนำในเรื่องต่าง ๆ ที่ต้องการทั้งเรื่องเกี่ยวกับการเรียน และกิจกรรมที่สนใจ สอดคล้องกับงานวิจัยของอัญชลี บุญญาบุญกุล (2535) ที่พบว่านักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยทักษิณ ใช้วิธีการปรึกษาเพื่อน และงานวิจัยของพนิดา พ่อคำเรื่อ (2539) ที่พบว่า วิธีการที่นักศึกษาแพทย์ระดับคลินิกใช้มาก คือ สอบถามจากรุ่นพี่ สอบถามเพื่อน/ผู้ร่วมงาน

10. ปัญหาในการแสวงหาสารนิเทศ

10.1 ปัญหาในการแสวงหาสารนิเทศโดยรวม

ปัญหาในการแสวงหาสารนิเทศโดยรวม พบว่านักศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากรประสบปัญหาในระดับปานกลางทั้ง 4 ด้าน คือ ปัญหาด้านทรัพยากรสารนิเทศ ($\bar{X} = 3.48$) ปัญหาด้านอื่นๆ ($\bar{X} = 3.26$) ปัญหาด้านวิธีการสืบค้น ($\bar{X} = 3.12$) และปัญหาด้านแหล่งสารนิเทศ ($\bar{X} = 3.05$)

10.2 ปัญหาด้านต่างๆ ในการแสวงหาสารนิเทศ

- ด้านทรัพยากรสารนิเทศ เมื่อพิจารณาปัญหาด้านทรัพยากรสารนิเทศ โดยจำแนกย่อยออกเป็น 21 ปัญหาพบว่าปัญหาในระดับมากมี 7 ปัญหา และระดับปานกลาง 11 ปัญหา โดยปัญหาในระดับมาก 3 ปัญหาแรก ได้แก่ ตำราเรียนเฉพาะสาขาส่งส่วนใหญ่ไม่ทันสมัย และมีสภาพเก่า ($\bar{X} = 3.98$) ตำราเรียนเฉพาะสาขาที่เป็นภาษาไทยยังมีน้อย ($\bar{X} = 3.82$) หนังสือเฉพาะสาขาที่ให้เนื้อหาเชิงลึกยังมีจำนวนน้อย ($\bar{X} = 3.78$)

- แหล่งสารสนเทศ เมื่อพิจารณาปัญหาด้านแหล่งสารสนเทศ โดยจำแนกย่อย ออกเป็น 25 ปัญหา พบว่า นักศึกษาประสบปัญหาในระดับปานกลาง โดยปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ วิทยานิพนธ์/ปริญญาานิพนธ์ ที่ต้องการใช้ไม่มีในห้องสมุด ($\bar{X} = 3.43$)
- วิธีการสืบค้น เมื่อพิจารณาระดับปัญหาด้านวิธีการสืบค้น โดยแยกย่อย ออกเป็น 17 ปัญหา พบว่า นักศึกษาประสบปัญหาเรื่อง การสำรวจหนังสือจากชั้นบางครั้งไม่พบ เล่มที่ต้องการระดับมาก ($\bar{X} = 3.75$) และประสบปัญหาในระดับปานกลาง 16 ปัญหา โดย 3 อันดับแรก คือ สารนิเทศที่สืบค้นได้ส่วนใหญ่ไม่ตรงกับความต้องการ ($\bar{X} = 3.28$) สารนิเทศที่ค้น ได้มีจำนวนมากทำให้เสียเวลาในการเลือก ($\bar{X} = 3.25$) ไม่ทราบรายชื่อเว็บไซต์ในสาขาวิชาที่ ต้องการแสวงหา ($\bar{X} = 3.24$)
- ปัญหาด้านอื่นๆ 16 ปัญหา พบว่านักศึกษาประสบปัญหาในระดับมากมี 2 ปัญหาคือ ทรัพยากรสารสนเทศในเนื้อหาที่ต้องการส่วนใหญ่เป็นภาษาต่างประเทศ ($\bar{X} = 3.58$) และไม่มีเวลาไปเข้าร่วมประชุมทางวิชาการ/สัมมนาเนื่องจากภาระการเรียนในชั้นเรียน ($\bar{X} = 3.53$) ส่วนอีก 14 ปัญหา พบว่านักศึกษาประสบปัญหาในระดับปานกลาง โดย 3 อันดับแรก คือ ไม่มีเวลาไปใช้แหล่งสารสนเทศภายนอกมหาวิทยาลัย ($\bar{X} = 3.45$) ไม่มีความสามารถที่จะเสีย ค่าใช้จ่ายในการเข้าประชุม/สัมมนา ($\bar{X} = 3.43$) ไม่สะดวกในการติดตามรายการวิทยุ ($\bar{X} = 3.30$)

การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรสารสนเทศที่ได้รับจากการแสวงหา

การใช้ประโยชน์ทรัพยากรสารสนเทศที่ได้รับจากการแสวงหา ครอบคลุมการใช้ประโยชน์ จากประเภทของทรัพยากรสารสนเทศ และการใช้ประโยชน์จากเนื้อหาในทรัพยากรสารสนเทศ ซึ่ง สรุปได้ดังนี้

1. การใช้ประโยชน์จากประเภทของทรัพยากรสารสนเทศ

เมื่อพิจารณาระดับของการใช้ประโยชน์จากประเภทของทรัพยากรสารสนเทศ ของนักศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร พบว่า นักศึกษามีระดับการใช้ในระดับมาก 5 ประเภท จาก 15 ประเภท ได้แก่ หนังสือ/ตำรา ($\bar{X} = 4.38$) เว็บไซต์ ($\bar{X} = 4.34$) ฐานข้อมูลออนไลน์ ($\bar{X} = 3.80$) หนังสือพิมพ์ ($\bar{X} = 3.74$) และฐานข้อมูลที่ห้องสมุดสร้างขึ้น ($\bar{X} = 3.63$)

ผลการวิจัยในครั้งนี้ พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่แสวงหาทรัพยากรสารสนเทศ 5 ประเภท คือ หนังสือ/ตำรา เว็บไซต์ หนังสือพิมพ์ ฐานข้อมูลออนไลน์ และวารสาร ส่วนการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรสารสนเทศปรากฏว่า นักศึกษาใช้ประโยชน์จากทรัพยากรสารสนเทศที่ได้รับจากการแสวงหาในระดับมาก 5 ประเภทคือ หนังสือ/ตำรา เว็บไซต์ ฐานข้อมูลออนไลน์ หนังสือพิมพ์ และฐานข้อมูลที่ห้องสมุดสร้างขึ้น ยกเว้นวารสารซึ่งนักศึกษาได้แสวงหาในระดับมาก แต่มีการใช้ในระดัปลานกลาง โดยนักศึกษานำประโยชน์จากหนังสือ/ตำราในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของศุภชัย อนุวัชพงศ์ และ วรณชนก จันทชุม (2541) ที่พบว่า ประเภทของสารนิเทศที่นักศึกษาคณะพยาบาลศาสตร์ใช้มากที่สุดคือ หนังสือ/ตำราภาษาไทย

2. การใช้ประโยชน์จากเนื้อหาในทรัพยากรสารสนเทศ

เมื่อพิจารณาระดับของการใช้ประโยชน์จาก เนื้อหาในทรัพยากรสารสนเทศ โดยแยกย่อยออกเป็น 39 สาขา พบว่า นักศึกษามีการใช้ประโยชน์จากเนื้อหาในทรัพยากรสารสนเทศในระดับมาก 28 สาขา โดยค่าเฉลี่ยสูงสุด 5 อันดับแรก คือ แพทยศาสตร์/เภสัชศาสตร์ ($\bar{X} = 4.25$) ภาษา/ภาษาศาสตร์ ($\bar{X} = 4.16$) เทคโนโลยีเคมี/เทคโนโลยีอาหาร/เทคโนโลยีชีวภาพ ($\bar{X} = 4.08$) สารสนเทศศาสตร์และบรรณารักษศาสตร์ ($\bar{X} = 4.06$) และเคมี ($\bar{X} = 4.05$) ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่าการใช้ประโยชน์จากเนื้อหาในทรัพยากรสารสนเทศ จะสัมพันธ์กับเนื้อหาที่นักศึกษาแสวงหา และสาขาวิชาที่นักศึกษาศึกษาอยู่ โดยนักศึกษส่วนใหญ่นักศึกษาอยู่ในกลุ่ม

สาขาคไต ก็จ่มุ่งเน้นแสวงหาทรัพยากรสารนิเทศที่มีเนื้อหาในกลุ่มสาขาวิชาั้น และใช้ประโยชน์จากเนื้อหาในทรัพยากรสารนิเทศที่ได้แสวงหามาในระดับมากเช่นกัน

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ห้องสมุดควรสำรวจรายชื่อสิ่งพิมพ์ใหม่ ๆ โดยเฉพาะหนังสือ ตำรา ที่มีการผลิตโดยสำนักพิมพ์ของมหาวิทยาลัยอื่น ๆ และนำเสนอรายชื่อเหล่านั้นให้กับคณะวิชา ภาควิชาได้คัดเลือกเพื่อจัดซื้อไว้บริการในห้องสมุด รวมทั้งเสนอให้อาจารย์หรือผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขามีการแปลตำราเรียนภาษาไทยมากขึ้น หรือนำงานวิจัยของอาจารย์ มาเผยแพร่ในลักษณะอื่นที่ไม่ใช่ตำราเพื่อให้นักศึกษาได้ใช้

2. ห้องสมุดควรร่วมมือกับอาจารย์ เพื่อรวบรวมเนื้อหาในทรัพยากรสารนิเทศ โดยการประมวลรายชื่อหนังสือ บทความวารสาร เว็บไซต์ ตามเนื้อหาในรายวิชาที่อาจารย์สอน จัดทำไว้เป็นชุด เป็นเรื่อง อำนวยความสะดวกให้นักศึกษาได้ค้น

3. บรรณารักษ์ควรติดตามวิทยานิพนธ์ของมหาวิทยาลัยอื่น เพื่อจัดหามาให้บริการ โดยการถ่ายเอกสาร หรือยืมระหว่างห้องสมุด และประสานงานกับบัณฑิตวิทยาลัย ภาควิชา ในการขอรายชื่อหรือการจัดส่งวิทยานิพนธ์ ปริญญาานิพนธ์ฉบับใหม่มาให้บริการที่ห้องสมุด และประชาสัมพันธ์ให้นักศึกษารับทราบถึงวิธีการเข้าถึงวิทยานิพนธ์เช่น การดาวน์โหลดเอกสารฉบับเต็มของวิทยานิพนธ์จากฐานข้อมูลออนไลน์ หรือการถ่ายเอกสารมาใช้

บรรณานุกรม

พนิดา พ่อคำเรื่อ. “การแสวงหาสารนิเทศของนักศึกษาแพทย์ระดับคลินิกใน
กรุงเทพมหานคร.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.

ศุภชัย อนวัชพงศ์ และ วรรณชนก จันทชุม. รายงานการวิจัยเรื่อง พฤติกรรมการแสวงหาและ
การใช้สารนิเทศของนักศึกษาคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ขอนแก่น
: คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2541.

เสาวภา จารุสกุล. “แรงจูงใจทางจิตวิทยาที่มีผลต่อพฤติกรรมการแสวงหาสารนิเทศของนิสิต
ปริญญาตรีสาขาเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.” วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2534.

อัญชลี บุญญานุกูล. “พฤติกรรมการแสวงหาสารนิเทศในกระบวนการค้นคว้าเพื่อการเขียน
รายงานของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สหวิทยาลัยทักษิณ.” วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2535.

สารสนเทศศาสตร์เพื่อการวิจัยที่สมบูรณ์แบบ

พัชรี เวชการ*

“Miracle Information for Perfect Research” เป็นวลีที่บรรณารักษ์ข้างคิดคนหนึ่ง
ของหอสมุดพระราชวังสนามจันทร์ คิดขึ้นเพื่อใช้เป็นสื่อในการประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ทรัพยากร
สารสนเทศและบริการของห้องสมุด ในงานศิลปการวิจัย ครั้งที่ 1 ปี พ.ศ. 2550 ที่ผ่านมา เพื่อ
บอกให้อาจารย์ นักวิจัย นักศึกษาในมหาวิทยาลัยศิลปากร ได้ทราบและชักจูงให้ไปใช้ข้อมูลหรือ
สารสนเทศที่มีอยู่ในห้องสมุด ทั้งในรูปแบบเดิม คือ สิ่งตีพิมพ์ต่าง ๆ และรูปแบบใหม่ยุคดิจิทัล
จากสื่ออิเล็กทรอนิกส์จากระบบฐานข้อมูล หรือจากอินเทอร์เน็ต แหล่งข้อมูลจากทั่วทุกมุมโลก
ช่วยให้ทุกคนที่เป็นผู้ใฝ่เรียนรู้ก้าวทันโลกข้อมูลข่าวสาร

ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ทำให้ข้อมูลมีอิสระในการ
แพร่กระจายอย่างรวดเร็วทุกแห่งที่มีระบบคอมพิวเตอร์และระบบการสื่อสารสารสนเทศ อีกทั้ง
แนวโน้มของการเปิดเผยข้อมูล เพื่อการสร้างองค์ความรู้ หรือเพื่อให้ นักวิจัยจากทั่วโลกได้เห็นและ
ได้ใช้ข้อมูลของนักวิจัยคนหนึ่งที่ได้ค้นพบก่อน นำไปต่อยอดในการทำวิจัยครั้งใหม่ โดยที่มีการ
อ้างถึงชื่อผู้วิจัยด้วย ผลที่ได้รับโดยตรงก็คือ มีองค์ความรู้ใหม่ในโลกของการวิจัยเพิ่มขึ้น ผลที่
ตามมาอีกประเด็นหนึ่งก็คือ ชื่อเสียงและเกียรติยศของนักวิจัยคนแรก จึงทำให้นักวิจัยทั่วโลกกล้า
เปิดเผยผลงานวิจัยของตนเองออกสู่สาธารณะมากขึ้น ขณะเดียวกันก็สามารถเข้าถึงข้อมูลของ
คนอื่น ๆ ได้ง่ายขึ้นเช่นกัน เนื่องจากผู้เผยแพร่ข้อมูลทราบว่าผู้ใช้ข้อมูลนิยมใช้ข้อมูลที่ได้ฟรี
เป็นอันดับแรกจากเครือข่ายอินเทอร์เน็ต หรือสืบค้นจากฐานข้อมูลฟรี (หมายรวมถึงฐานข้อมูล

* งานบริการสารสนเทศ ฝ่ายบริการ หอสมุดพระราชวังสนามจันทร์ สำนักหอสมุดกลาง ม.ศิลปากร
อีเมลล์ : patchare@su.ac.th, wechagan@gmail.com โทรศัพท์ : 034-253840-4 ต่อ 21120

เชิงพาณิชย์ที่หน่วยงานต้นสังกัดจัดซื้อ) จากนั้นจึงจะพิจารณาใช้ข้อมูลส่วนที่ต้องจ่ายเงินเป็นลำดับหลังๆ

การเรียกใช้ข้อมูล/สารสนเทศ

อาจารย์ นักวิจัยและนักศึกษา ของมหาวิทยาลัยศิลปากรสามารถเรียกใช้ (สืบค้น) และเลือกใช้ข้อมูลที่เหมาะสมกับงานวิจัยหรือวิทยานิพนธ์ของตนเองได้ง่าย เพราะมีแหล่งข้อมูลทั้งที่เป็นสาธารณะสามารถสืบค้นได้ด้วยตนเองผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เป็นข้อมูลของหน่วยงานราชการที่มีภารกิจหลักสอดคล้องกับงานวิจัยที่กำลังคิดทำอยู่ เป็นฐานข้อมูลของหอสมุดที่จัดซื้อเอง และจากที่สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาจัดซื้อให้สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยใช้ร่วมกันในรูปแบบของภาคี (Consortium) นอกจากนี้หอสมุดฯ ยังให้บริการ 1) ทำสำเนาทั้งในประเทศและต่างประเทศ บทความ งานวิจัย หรือวิทยานิพนธ์ที่ไม่สามารถหาได้จากหอสมุดฯ ของมหาวิทยาลัยศิลปากร 2) เป็นสื่อกลางเชื่อมโยงผู้ใช้บริการให้สามารถเข้าถึงสารสนเทศต่างๆ ที่มีอยู่ทั่วโลก ดังนั้น อาจารย์ นักวิจัย และนักศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากรไม่ว่าจะอยู่ภายใน หรือภายนอกมหาวิทยาลัย ก็สามารถสืบค้นบทความ ข้อมูลงานวิจัย วิทยานิพนธ์ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษได้ เพียงแต่มี Username และ Password เพื่อลงทะเบียนเข้าใช้เครือข่ายของมหาวิทยาลัยศิลปากร และมีเครื่องคอมพิวเตอร์ที่สามารถใช้เครือข่ายอินเทอร์เน็ตได้ ขั้นตอนและวิธีการใช้ก็ไม่ยาก เพียงเรียกเว็บไซต์ของหอสมุดพระราชวังสนามจันทร์ สำนักหอสมุดกลาง (www.snamcn.lib.su.ac.th) ก็จะพบประตูเข้าสู่แหล่งข้อมูลทุกสาขาวิชา เสมือนมานั่งใช้ในหอสมุดฯ ด้วยตัวเองทุกเวลาที่ต้องการ และจะพบว่าหอสมุดพระราชวังสนามจันทร์เป็นหน่วยงานมหัศจรรย์ที่มีช่วงให้บริการ 24 ชั่วโมง เปิดบริการเกือบทุกวันประมาณ 330-335 วันต่อปี แม้ว่าเมื่อเข้ามาในหอสมุดพระราชวังสนามจันทร์แล้ว หากอาจารย์ นักวิจัย หรือนักศึกษาพบว่าข้อมูลที่สืบค้นได้ยังไม่เพียงพอ คาดว่าจะมีข้อมูลที่ต้องการอยู่ที่มหาวิทยาลัยอื่น อยู่ที่หน่วยงาน

เฉพาะอื่นๆ หรือแม้กระทั่งอยู่ในต่างประเทศ ก็สามารถติดต่อบรรณารักษ์ของหอสมุดฯ ช่วยดำเนินการติดต่อขอสำเนา หรือขอรับไฟล์เอกสารผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตได้

การเข้าถึงข้อมูล/สารสนเทศ

บทความนี้จะช่วยให้อาจารย์ นักวิจัย และนักศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร มีแนวทางในการเลือกใช้แหล่งข้อมูล เครื่องมือสืบค้น และลักษณะของข้อมูลที่ต้องการ โดยเริ่มจากการพิจารณาความต้องการของตนเองก่อนว่าต้องการข้อมูลลักษณะใด เช่น เป็นบทความ เนื้อหาวิทยานิพนธ์ บทความย่อ ภาษาของเอกสาร สาขาวิชาของเอกสาร เป็นต้น แล้วจึงแล้วจึงเลือกแหล่งของข้อมูล หรือฐานข้อมูลที่เหมาะสม ดังรายละเอียด

ความต้องการข้อมูล	แหล่งข้อมูล	การเข้าถึงข้อมูล	ลักษณะข้อมูลที่ได้
วิทยานิพนธ์ภาษาไทย หรืองานวิจัยภาษาไทย	1. ฐานข้อมูลเอกสาร อิเล็กทรอนิกส์ของ ThaiLIS Digital Collection Working Group	1. เข้าถึงฐานข้อมูล ผ่าน เว็บไซต์ของหอสมุด พระราชวังสนามจันทร์ โดยข้อมูลเป็นของสถาบัน อุดมศึกษาของรัฐ	1. วิทยานิพนธ์เนื้อหา ฉบับเต็มเหมือนตัวเล่ม ของสถาบันอุดมศึกษา ของรัฐที่เป็นสมาชิก (แต่ มีบางรายการให้เฉพาะ บทความย่อ
	2. เว็บไซต์ของห้องสมุด หรือของสถาบันวิจัยใน สถาบันอุดมศึกษาต่างๆ	2. เรียกใช้เว็บไซต์ของ ห้องสมุดหรือของสถาบันวิจัย ในสถาบันอุดมศึกษาต่างๆ	1. บางสถาบันอนุญาต ให้บุคคลทั่วไปสามารถ ดาวน์โหลดวิทยานิพนธ์ และงานวิจัยฉบับเต็มได้

ความต้องการข้อมูล	แหล่งข้อมูล	การเข้าถึงข้อมูล	ลักษณะข้อมูลที่ได้
	3. ฐานข้อมูลงานวิจัยของ หน่วยงานการวิจัยต่างๆ เช่น	3. ใช้เว็บไซต์ของหน่วยงาน	2. บทความย่อ หรือ เอกสารฉบับเต็ม
	1) สถาบันวิจัย วิทยาศาสตร์และ เทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (วว.)	1) http://www.tistr.or.th/	
	2) สำนักงานกองทุน สนับสนุนงานวิจัย (สกว.)	2) http://www.trf.or.th	
วิทยานิพนธ์ ภาษาอังกฤษ	1. ฐานข้อมูล Proquest	1. เข้าถึงฐานข้อมูล ผ่าน เว็บไซต์ของหอสมุด พระราชมังคลาภจันทร่	1. บทความย่อ และเอกสาร จำนวน 24 หน้าแรกนับ จากหน้าปก
	2. ฐานข้อมูล CHE PDF Dissertation Full Text	2. เข้าถึงฐานข้อมูล ผ่าน เว็บไซต์ของหอสมุด พระราชมังคลาภจันทร่	2. เนื้อหาฉบับเต็ม
	3. สั่งซื้อฉบับถ่ายเอกสาร หรือ ขอ Download file จากฐานข้อมูล Proquest	3. ติดต่องานบริการ สารนิเทศ หอสมุด พระราชมังคลาภจันทร่ ให้ดำเนินการ	3. ฉบับถ่ายเอกสาร หรือ ดาวนโหลด ไฟล์ เอกสารฉบับเต็มจาก URL ที่ Proquest ส่งให้
	4. สืบค้นผ่าน Search engine เช่น Google scholar, Scirus	4. http://scholar.google.com หรือ www.scirus.com	4. บทความย่อหรือเอกสาร ฉบับเต็ม หรือ citation หรือ references ของ เอกสารที่สืบค้นได้

ความต้องการข้อมูล	แหล่งข้อมูล	การเข้าถึงข้อมูล	ลักษณะข้อมูลที่ได้
หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ภาษาอังกฤษ	1. Net Library	1. เข้าถึงฐานข้อมูล ผ่านเว็บไซต์ของหอสมุด พระราชวังสนามจันทร์	1. เนื้อหาฉบับเต็มของ หนังสือ
	2. สืบค้นผ่าน Search engine เช่น Google book search, Scirus	2. http://books.google.com หรือ www.scirus.com	2. บทความย่อ, สารบัญ, หรือเนื้อหาฉบับเต็มของ หนังสือ
บทความภาษาไทย	ฐานข้อมูลบรรณานุกรม วารสารภาษาไทย ของ หอสมุดพระราชวังสนาม จันทร์	เข้าถึงฐานข้อมูล ผ่าน เว็บไซต์ของหอสมุด พระราชวังสนามจันทร์	รายการทาง บรรณานุกรม และ สามารถถ่ายเอกสารจาก ตัวเล่มที่มีให้บริการ
บทความภาษาอังกฤษ ในสาขาวิชาต่าง ๆ	1. ฐานข้อมูลในสาขา สาขาวิทยาศาสตร์ ได้แก่ ScienceDirect , IEEE, Web of Knowledge และ ACM	1. เข้าถึงฐานข้อมูลผ่าน เว็บไซต์ของหอสมุด พระราชวังสนามจันทร์	1. เนื้อหาเต็มหรือ บทความย่อของบทความ ในวารสาร
	2. ฐานข้อมูลสาขา สังคมศาสตร์และสห วิทยาการ ได้แก่ HW Wilson, Lexis/Nexis และ JSTOR	2. เข้าใช้ผ่านเว็บไซต์ของ หอสมุดพระราชวังสนาม จันทร์	เนื้อหาเต็มหรือบทความย่อ ของบทความในวารสาร
	3. สืบค้นผ่าน Search engine	3. http://scholar.google.com หรือ www.scirus.com	เนื้อหาเต็มหรือบทความย่อ ของบทความในวารสาร

ความต้องการข้อมูล	แหล่งข้อมูล	การเข้าถึงข้อมูล	ลักษณะข้อมูลที่ได้
	4. ใช้ Open Access	4. ดูตัวอย่างรายชื่อแหล่งข้อมูลที่เป็น Open Access จาก ศูนย์บริการความรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (STKS) ได้ที่ http://www.stks.or.th	เนื้อหาเต็มหรือบทความของบทความในวารสาร
ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องหรือหนังสืออ่านประกอบ	1. Web opac ของห้องสมุดต่างๆ	1. เข้าถึงโดยผ่านเว็บไซต์ของหอสมุดพระราชวังสนามจันทร์	1. รายละเอียดทางบรรณานุกรม
	2. Union Catalog ของ Thailis	2. เข้าถึงฐานข้อมูลผ่านเว็บไซต์ของหอสมุดพระราชวังสนามจันทร์	2. บรรณานุกรม และรายชื่อห้องสมุดที่มีหนังสือที่ต้องการ
	3. NetLibrary	3. เข้าถึงฐานข้อมูลผ่านเว็บไซต์ของหอสมุดพระราชวังสนามจันทร์	3. บรรณานุกรม หรือเนื้อหาเต็มของหนังสือที่เป็นหนังสืออิเล็กทรอนิกส์
	4. สืบค้นผ่าน Search engine เช่น Google scholar, Google book search, Scirus	4. http://scholar.google.com http://books.google.com www.scirus.com	4. บรรณานุกรม หรือเนื้อหาเต็มของหนังสือที่เป็นหนังสืออิเล็กทรอนิกส์

ความต้องการข้อมูล	แหล่งข้อมูล	การเข้าถึงข้อมูล	ลักษณะข้อมูลที่ได้
การจัดการ บรรณานุกรม (Bibliography)หรือ รายการอ้างอิง (Reference)	โปรแกรม Endnote	Download โปรแกรมจาก เว็บไซต์ของหอสมุด พระราชวังสนามจันทร์	เครื่องมือที่ใช้ในการ จัดการบรรณานุกรม หรือรายการอ้างอิง โดย มีรูปแบบในการลง รายการที่เป็นมาตรฐาน นานาชาติ จำนวนมาก

โครงการ ThaiLIS digital collection

โครงการ ThaiLIS Digital Collection เป็นโครงการที่ ThaiLIS (Thailand Library Integrated System) ดำเนินการรวบรวมวิทยานิพนธ์ รายงานการวิจัย บทความ ฉบับเต็มจากห้องสมุดของสถาบันอุดมศึกษาต่าง ๆ ที่เป็นสมาชิก อาจารย์ นักวิจัย นักศึกษา บุคลากรของสถาบันที่เป็นสมาชิก สามารถเข้าใช้บริการได้จากระบบคอมพิวเตอร์ออนไลน์ ภายในสถานีสารนิเทศที่มีให้บริการอยู่ในรูปของเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ ผู้ใช้บริการสามารถใช้วิทยานิพนธ์งานวิจัยของสถาบันอื่น ๆ ร่วมกันได้ นับเป็นโครงการที่ช่วยสนับสนุนให้บุคคลต่าง ๆ ทำงานวิจัยเพิ่มขึ้น เพราะนักวิจัยรุ่นใหม่ หรือนักศึกษาที่กำลังทำวิทยานิพนธ์สามารถใช้วิทยานิพนธ์หรือบทความวิจัยที่มีในฐานข้อมูล เพื่อเป็นตัวอย่างในการดำเนินการวิจัย สถาบันอุดมศึกษาที่เป็นสมาชิกของ ThaiLIS มีทั้งสิ้น 76 สถาบัน เป็นมหาวิทยาลัยของรัฐ จำนวน 24 สถาบัน มหาวิทยาลัยราชภัฏ จำนวน 41 สถาบัน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล จำนวน 9 สถาบัน และมหาวิทยาลัยสงฆ์ จำนวน 2 สถาบัน รวมมีจำนวนเอกสารทั้งสิ้น 132,271 รายการ (ข้อมูล ณ วันที่ 5 เมษายน 2551)

การค้นข้อมูล/สารสนเทศ

ก่อนการใช้ฐานข้อมูล หรือเว็บไซต์ต่างๆ ควรศึกษาวิธีการใช้งานให้เข้าใจหลักการสืบค้น เพราะไม่ว่าจะเป็นฐานข้อมูลหรือเว็บไซต์ทั้งของไทยหรือต่างประเทศมักมีวิธีการที่คล้ายคลึงกัน จากหน้าจอที่ปรากฏ ให้สังเกตข้อความต่างๆ ที่ฐานข้อมูลหรือเว็บไซต์ หรือเครื่องมือสืบค้น อธิบาย และ/หรือให้คลิกเลือก ก็จะได้ผลการสืบค้นที่ต้องการตามที่ผู้สืบค้นระบุลงไป ใน box ต่าง ๆ ในหน้าของการสืบค้น หรือใช้ Help ของฐานข้อมูล หรือเครื่องมือการสืบค้นที่กำลังใช้งานอยู่ซึ่งจะอธิบายคุณสมบัติ วิธีการใช้งานของฐานข้อมูล หรือเครื่องมือสืบค้นนั้น ๆ

สำหรับการใช้ Google ค้นหาเรื่องที่ต้องการนั้น ในเบื้องต้นควรสำรวจก่อนว่า application ของ google มีอะไรบ้างที่สามารถเอื้อประโยชน์ในการสืบค้น เช่น

- ค้นหาบทความทางวิชาการต่าง ๆ ใช้ Google scholar
- ค้นหาหนังสือใช้ Google book search
- ค้นหาข่าวใช้ Googek
- ไม่ทราบรายละเอียดของ application ของ Google ก็ใช้ google.co.th

อย่างไรก็ตามข้อมูลที่สืบค้นได้อาจมีสิ่งที่ไม่ต้องการ (ขยะ) มากมาย ดังนั้นควรมีวิธีการพิจารณาข้อมูลที่ได้รับว่ารายการใดเป็นรายการที่มีความน่าเชื่อถือ สามารถนำไปอ้างอิงได้ อาจดูได้จากรายการหัวข้อที่ปรากฏ หรือดูจากเว็บไซต์ของข้อมูลว่าเป็นเว็บไซต์ของหน่วยงานของรัฐบาล เช่น กระทรวงต่าง ๆ มหาวิทยาลัยต่าง ๆ หรือเป็นเว็บไซต์ทางการค้า หรือเป็นเว็บไซต์เพื่อการบันเทิง หรือเป็นเว็บไซต์ของบุคคลทั่วไป นอกจากนั้นยังสามารถสังเกตประเภทไฟล์ข้อมูลว่าเป็นการพูดคุยใน chat room หรือเป็นไฟล์เอกสาร บางโอกาสข้อมูลของหน่วยงานเอกชนก็มีความน่าเชื่อถือได้เช่นเดียวกัน เช่น ในกรณีที่เอกชนนั้นเป็นเจ้าของสารสนเทศ และผู้สืบค้นต้องการข้อมูลนั้นไปเป็นวัตถุดิบในการทำงานต่อไป

ข้อมูลจาก เว็บไซต์ส่วนบุคคล หรือจาก Chat room ต่าง ๆ อาจเป็นข้อมูลที่ไม่น่าเชื่อถือ แต่บางครั้งหากมีเวลาเพียงพอ อาจลองเปิดเข้าไปอ่าน ศึกษาความคิดเห็นของผู้อื่น ถึงแม้ว่าจะไม่มี Authority พอที่จะนำมาอ้างอิงให้น่าเชื่อถือได้ แต่อย่างน้อยจะทำให้เกิดมุมมองเพิ่มขึ้น หรือสามารถจุดประกายความคิดในด้านที่อาจไม่เคยนึกมาก่อน ซึ่งอาจนำเอาข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ มาคิดวิเคราะห์ ร่วมกับแนวความคิดที่มีอยู่เดิม จะทำให้เกิดความรู้เพิ่มขึ้น ยิ่งถ้าหากสามารถนำเสนอ เผยแพร่ให้ผู้อื่นได้อ่านและศึกษาก็จะเป็นการช่วยสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ให้กับ สาธารณชนด้วย

หอสมุดพระราชวังสนามจันทร์ เป็นศูนย์รวมของสารสนเทศสมัยศตวรรษที่ 21 เพื่อการวิจัยที่ สมบูรณ์แบบสำหรับประชาคมศิลปากร อาจารย์ นักวิจัย ที่ทำงานวิจัย และนักศึกษาที่ทำ วิทยานิพนธ์ ซึ่งนอกจากจะต้องมีความรู้ ความสามารถในสาขาวิชาที่ถนัด หรือในเรื่องที่กำลัง วิจัยแล้ว ยังต้องแสวงหาสารสนเทศเพื่อตอบคำถามที่เกิดขึ้นในการวิจัย หอสมุดฯ จึงเป็นเสมือน ถนนสายวิชาการที่สามารถเก็บเกี่ยวสารสนเทศตามทางที่เดินผ่าน และยังเป็นประตูไปสู่ ความสำเร็จในการดำเนินการวิจัยที่สมบูรณ์แบบ

ลานจันทร์